

Інформаційний бюллетень Міністерства освіти і науки #2

[Переглянути у браузері](#)

Міністерство освіти і науки України

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

 [Facebook](#)
 [Website](#)
 [Email](#)

ІННА СОВСУН: ЯК РАХУВАТИ ПРОГРЕС, АБО ВАЖЛИВІСТЬ ЯКІСНОЇ СТАТИСТИКИ В ОСВІТНІХ РЕФОРМАХ

Інна Совсун, Перший заступник Міністра освіти і науки України

В усьому світі зараз розвивається практика «Великих даних» (Big data) – аналізу та збору великих масивів інформації, які дозволяють не тільки оцінити процеси та явища, а й спрогнозувати їх розвиток, спланувати певні кроки, побудувати стратегію.

Таких даних критично бракує українській системі освіти. Наша освіта, з одного боку, перевантажена паперовою звітністю, але з іншого – в нас немає зведеніх даних, ми не можемо працювати з інформацією системно. Вчителі, вкладачі, директори, інші співробітники навчальних закладів пишуть звіти, заповнюють бланки (часто, передають їх на папері – в той час, як в усьому світі інформацію та звітність збирають в електронному вигляді), але при цьому узагальненої картинки освітньої реальності у нас часто не вистачає.

Насамперед, проблема нестачі зведеніх даних стосується фінансування: Україна витрачає більше 6% ВВП на освіту, але ці гроші витрачаються вкрай неефективно і непрозоро, неможливо відслідкувати, куди й на що вони йдуть. Наприклад, держава фінансує школи, розподіляючи кошти між районними бюджетами, але немає зведеної картини того, як райони далі розпоряджаються цими коштами.

Друга проблема нестачі даних – мережева, ми не маємо достовірного реєстру закладів освіти – наприклад, немає єдиного зведеного реєстру шкіл. Тобто, є певні цифри щодо кількості або щодо типу школи, але у вигляді централізованого масиву, з яким можна працювати та аналізувати – цих даних немає. Ми не можемо, наприклад, подивитися, скільки в нашій системі шкільної освіти працює викладачів фізики або іноземної мови, яка в них освіта чи кваліфікація. Це гальмує процес реформування, адже ми не можемо рухатись «наосліп» в таких чутливих питаннях як шкільна освіта.

Питання наявності достовірних даних стосується також питання реформування системи фінансування університетів. Очевидно, що система державного замовлення потребує кардинального перегляду, проте для

того, щоб фінансувати лише ті заклади, котрі демонструють хороші результати, необхідна об'єктивна та вивірена інформація про результати роботи вищих навчальних закладів, яка наразі відсутня.

Для того, щоб реформувати і змінювати – необхідно розуміти, які процеси відбуваються і мати можливість відслідкувати динаміку цих процесів, а в нас зараз немає ані повної картини в освіті, ані можливості відслідкувати чи виміряти зміни, бо для цього потрібні достовірні дані.

Саме для вирішення задач, пов'язаних зі збором, обробкою і аналізом даних в освіті, був створений Інститут освітньої аналітики, який запрацював у вересні цього року. Серед першочергових завдань Інституту – створення єдиного реєстру навчальних закладів та його адміністрування, моніторинг витрат на освіту. Звісно, нова модель збору даних має базуватись на новітніх технологіях, і замість обтяжувати заклади освіти зайвою роботою – має допомагати освітням відслідковувати розвиток системи.

ФІНАНСОВА АВТОНОМІЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕТАП ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАКОНУ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ»

Що означає термін «фінансова автономія» для вищих навчальних закладів?

Чому такою важливою є Постанова № 657 «Про затвердження Порядку розміщення вищими і професійно-технічними навчальними закладами на вкладних (депозитних) рахунках в установах банків державного сектору економіки вільних бюджетних коштів, отриманих за надання платних послуг»?

Які фінансові права тепер матимуть університети?

Які позитивні наслідки для системи вищої освіти матимуть зміни фінансових правил гри для університетів?

Затвердженням урядом Постанови № 657 створює засади для фінансової автономії закладів вищої та професійно-технічної освіти і є важливим етапом впровадження (імплементації) Закону «Про вищу освіту». Термін «фінансова автономія» означає, що навчальні заклади мають певні права в питаннях розпоряджання коштами та їх витрачання на конкретні цілі і не повинні попередньо погоджувати ці витрати з державним органом (яким до цього виступало Держказначейство).

Прийнята постанова дає право університетам і профтехкам: витрачати кошти на забезпечення навчального процесу чи оновлення матеріально-технічної бази без погодження з Казначейством, своєчасно здійснювати необхідні платежі і, загалом, більш раціонально розподіляти свої фінанси.

Раніше університети мали безліч труднощів через те, що Держказначейство, де були розміщені їх кошти, не завжди вчасно робило проплату, або ж вимагало багато підтверджень, чому необхідно здійснити ті чи інші виплати. Бували ситуації, коли в університетів через це зрывалися міжнародні наукові проекти. Вся ця складна і непрозора система фінансових взаємовідносин, окрім труднощів, створювала і корупційні ризики.

Відтепер університети, отримавши державне фінансування чи гроші «за надання платних послуг» (наприклад, від «контрактників») самі вирішують, на що їх спрямувати у першу чергу. Проте фінансова автономія і свобода розпоряджатися коштами не означає, що навчальні заклади не повинні звітувати про витрати. Постанова № 657 містить дієві запобіжники від фінансових маніпуляцій і чітко вказує на необхідність звітування про вже витрачені кошти. Тобто витрачати університети можуть на власний розсуд, але звітувати повинні згідно з Бюджетним кодексом. Okрім того, вищі навчальні заклади зобов'язані оприлюднювати фінансову звітність на своєму сайті, хоча не всі з них дотримуються цієї вимоги.

Також, з січня 2016 року університети та професійно-технічні навчальні заклади отримують право розміщувати

кошти, отримані «за надання платних послуг», на депозитних рахунках державних банків. Це відкриває шлях до створення «ендаумент-фондів» – практики, типової для неприбуткових закладів (музеїв, університетів) в розвинених країнах, коли заклад має спеціальний грошовий фонд і має право витрачати отримані цим фондом відсотки. Така практика є важливою для фінансової автономії навчальних закладів.

В усьому світі найкращі університети є добре забезпеченими матеріально і фінансово – так повинно бути і в Україні.

Ознайомитися з Постановою №657

Детальніше про принципи фінансової автономії та прозорості університетів

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕВСТУПУ ДО ВНЗ ВІДТЕПЕР ВРЕГУЛЬОВАНІ ЗАКОНОМ

Що означає затвердження Постанови № 658 на практиці? Кого воно стосується?

Яким чином Постанова регулює права та обов'язки студентів та навчальних закладів?

Які позитивні наслідки затвердження Постанови № 658 для студентів?

26 серпня Кабінет Міністрів затвердив Постанову №658 «Про порядок відшкодування коштів державного або місцевого бюджету, витрачених на оплату послуг з підготовки фахівців». Ця постанова є важливим етапом імплементації (впровадження) Закону України «Про вищу освіту» – вона вносить зміни до статті 4 цього закону. На практиці, це означає, що питання «перевступу на бюджет» відтепер є законодавчо врегульованим, а права всіх учасників процесу захищеними.

Раніше студенти, які, не завершивши навчання «на бюджеті» за певним ступенем освіти (бакалавр, магістр), перепоступали, наприклад, на іншу спеціальність або до іншого навчального закладу, також «на бюджет», не завжди могли перезарахувати прослухані раніше, за попереднім місцем навчання, дисципліни. Так само, і саме право на «перевступ» не було гарантованим правом студента і залежало щоразу від рішення адміністрації конкретного навчального закладу. При цьому, неврегульованим залишалося питання витрачених державою коштів на навчання таких студентів на попередньому місці, якщо вони вчилися «на бюджеті».

Всі ці питання тепер регулюються законодавчо, а розрахунок коштів, що підлягають відшкодуванню, здійснюється за чітко визначеною формулою, прописаною у Постанові.

Так, студент звертається до адміністрації попереднього місця навчання і цей навчальний заклад зобов'язаний протягом 3 робочих днів видати йому відповідну довідку, в якій буде вказано фактичну середню вартість навчання. З цією довідкою, студент звертається вже до адміністрації нового місця навчання і цей вищий навчальний заклад протягом 3 робочих днів надає відповідний розрахунковий документ для відшкодування коштів.

Сума, що підлягає відшкодуванню, може бути реструктуризована на прохання студента, проте перший платіж повинен складати не менше половини суми. Ухвалити рішення про реструктуризацію має право керівник нового навчального закладу.

Важливий момент – студент має право безкоштовно перезарахувати кредити ЄКТС, які він прослухав протягом попереднього навчання. Тобто, наприклад, якщо студент прослухав умовний курс «Загальна

філософія» на попередньому місці навчання, то після перевступу він має право автоматично перезарахувати цей курс, нічого не сплачуючи.

Докладніше ознайомитися з текстом Постанови

ГОЛОВНІ НОВОВВЕДЕННЯ В ПРОЦЕДУРІ ВИЗНАННЯ ІНОЗЕМНИХ ДИПЛОМІВ

Що таке процес нострифікації (визнання)?

Як процес визнання відбувався раніше? В чому новація?

Що таке спрощена процедура визнання документів про освіту і хто може на ній розраховувати?

Нострифікація – це процедура встановлення відповідності академічних і професійних прав, а також освітніх рівнів іноземних документів про освіту державним стандартам освіти України. Пройти цю процедуру необхідно для того, щоб продовжити навчання в Україні (наприклад, підтвердити диплом бакалавра, щоб продовжити навчання на магістерській програмі в українському університеті) або якщо це потрібно для працевлаштування (наприклад, на державну службу або на викладацьку роботу). Процес визнання документів включає кілька етапі – детальніше можна ознайомитися за посиланням нижче.

В результаті цієї процедури власник іноземних документів про освіту отримує відповідне свідоцтво – його можуть видавати компетентні органи: Міністерство освіти і науки України або вищі навчальні заклади.

Раніше процедура визнання була пов’язана з тривалим процесом порівняльного аналізу навчальних програм. Тепер власники дипломів, виданих в країнах ОЕСР (організація, що об’єднує 34 розвинені країни з високим рівнем доходу та освіти громадян) або престижного університету з міжнародного списку AWRU можуть розраховувати на спрощену процедуру визнання. Тобто, наприклад, якщо громадянин отримав диплом в Гарвардському університеті – йому треба підтвердити автентичність самого документу, без проведення порівняння змісту навчальної програми.

Процедура підтвердження справжності диплому, іншими словами – що документ не є фальшивим, є типовою для процесу визнання дипломів в усіх країнах. Тепер ця процедура виглядатиме таким чином: Міністерство освіти і науки або український університет звертатиметься до відповідного закордонного університету чи школи з проханням підтвердити факт видачі диплому, після чого готове відповідне свідоцтво-підтвердження, яке і отримує власник іноземного диплому. Для перевірки справжності документу також можна користуватись офіційними реєстрами, або наявністю штампу “апостиль” на документі.

Тобто сама процедура визнання іноземних документів про освіту не відмінена, але максимально спрощена. Ці зміни є надзвичайно важливими для української освіти, адже вони не тільки приирають бюрократичні перепони для власників іноземних дипломів, але й сприяють подоланню міжнародної ізоляції української вищої освіти.

Дізнатися більше про визнання в Україні іноземних документів про освіту
Міністерство освіти і науки України підготувало відповідну інфографіку

ДОРОЖНЯ КАРТА ДЛЯ АБІТУРІЕНТІВ З КРИМУ І ДОНБАСУ: РЕЗУЛЬТАТИ І ПЛАНЫ

Що робити випускникам шкіл з окупованих територій Криму і Донбасу, якщо вони хочуть продовжити навчання в Україні?

Що таке «дорожня карта» для випускників Донбасу і Криму?

Яким чином Міністерство може спростити вступ до українських вузів для жителів Криму і Донбасу? Чому запровадження пільг не може бути варіантом «простого рішення»?

Яким чином процедура вступу до українських університетів для мешканців окупованих територій може бути полегшена в майбутньому?

Цього року для випускників шкіл з окупованих територій, які виявили бажання стати студентами українських університетів, була розроблена спеціальна «Дорожня карта для випускників». Цей документ був оприлюднений на сайті МОН в розділі «Для жителів Донбасу і Криму» і описував послідовність дій, виконання яких давало можливість вступити до ВНЗ в Україні. Основною вимогою для випускників з окупованих територій було отримання ними свідоцтва про середню освіту українського зразка – для цього необхідно було здати державну підсумкову атестацію екстерном в одній зі спеціально визначених шкіл на неокупованій території (всього 190 таких шкіл), а це, в свою чергу, було пов’язане зі складностями перетину лінії розмежування. Не зважаючи на це, студентами змогли стати 963 абітурієнти з Криму, 14 709 абітурієнтів з Донецької області та 5791 абітурієнтів з Луганської області (тут враховані як території, підконтрольні українській владі, так і окуповані).

Питання, з яким неодноразово зверталися до Міністерства громадські організації та активісти – про пільговий вступ випускників Криму та окупованих частин Донецької і Луганської областей до українських вишів. Проте реалізувати такі пільги на практиці – неможливо, тому що вони порушують принцип рівного доступу та рівноправної конкуренції для решти абітурієнтів. Окрім того, кількість потенційних «пільговиків» в цьому випадку була б занадто великою по відношенню до загальної кількості бюджетних місць.

Натомість, відреагувавши на звернення громадськості і для того, щоб максимально спростити процедуру зарахування до вузів абітурієнтів з окупованих територій, Міністерство освіти і науки дозволило вищим навчальним закладам як виняток приймати документи від жителів Автономної Республіки Крим та окупованих територій Донецької і Луганської областей без військового квитка або посвідчення про прописку.

На майбутній рік Міністерство освіти і науки розробляє альтернативні шляхи отримання учнями з окупованих територій шкільних атестатів українського зразка – зокрема, розглядається варіант спеціальних онлайн-курсів та онлайн-іспитів, наразі обговорюється технічна сторона реалізації цієї ідеї.

[Дорожня карта на сайті МОН](#)

ПЛANI НА ЗНО-2016: ЗБЕРЕГТИ І РОЗВИВАТИ

Які ризики для проведення ЗНО-2016 існують на сьогодні?

Що вже зроблено і що планується зробити для забезпечення проведення ЗНО в 2016 році?

Міністр освіти і науки Сергій Квіт заявив на брифінгу в Кабінеті Міністрів України 25 вересня: «Позиція Міністерства чітка – ЗНО повинно відбуватися і розвиватися». Безперечно, загрози та виклики для проведення зовнішнього незалежного оцінювання на сьогодні існують, проте вони не є нездоланими. Міністерство планує залучити додаткові фінансові та кадрові ресурси, а також провести незалежний аудит стану та потребі Українського центру оцінювання якості освіти (УЦОЯО).

Основною перешкодою, що могла завадити організації і проведенню ЗНО в наступному році, вважається відсутність серверів УЦОЯО, які були вилучені слідчими органами. На цих серверах зберігалися тестові завдання, накопичені за 9 років роботи Центру та безліч іншої необхідної інформації, яка є важливою для проведення ЗНО-2016.

Окрім того, як зазначив на брифінгу Міністр, «головне – не сервери, а люди, потрібно буде оновлювати колектив, шукати професіоналів, професійних іт-спеціалістів тощо». Виконувати обов'язки директора Українського центру оцінювання якості освіти призначено Вадима Карапдя, який до цього очолював державне підприємство «Інфоресурс» та має досвід роботи в системі УЦОЯО.

Зараз вирішуються питання, пов'язані з підготовкою нових тестових завдань, адже, незалежно від того, чи повернуть слідчі вилучені електронні носії УЦОЯО чи ні, але завдання, які зберігалися на них, будуть вже непридатними для використання в тестах ЗНО.

Що стосується фінансування – то Міністерством освіти і науки були подані до Міністерства фінансів бюджетні запити щодо грошового забезпечення діяльності УЦОЯО. Виділено кошти як на побутові питання (комунальні послуги, електронні носії), так і на забезпечення оплати праці співробітників Центру. Також планується виділити 133 мільйони 334 тисячі гривень на придбання відповідних ліцензій, ключів, модулів керування, шифрування тощо, аби забезпечити електронній системі УЦОЯО необхідний рівень захисту.

Відео брифінгу Міністра

ОБОВ'ЯЗКОВИЙ ІСПІТ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В 2016 НЕ СТАНЕ ПЕРЕШКОДОЮ ДЛЯ ВСТУПУ

Що таке ДПА і чим воно відрізняється від ЗНО?

В чому переваги проведення ДПА у формі ЗНО?

Чому іноземна мова включена до переліку предметів, ДПА з яких є обов'язковою?

Чому це важливо для реформування шкільної освіти?

ДПА – це державна підсумкова атестація, або знайомі більшості з дитинства «випускні іспити». Раніше випускні іспити для 11 класу проводилися безпосередньо в школі та оцінювалися за 12-балльною шкалою. ЗНО (зовнішнє незалежне оцінювання) здавалося окремо, у формі тесту і окремо оцінювалося відповідними балами. В 2015 році був проведений експеримент – поєднання ДПА (випускного іспиту) та ЗНО (зовнішнього

незалежного оцінювання) з української мови. Така практика дала позитивні результати, оскільки дозволила учням зосередитися на підготовці саме до ЗНО, не витрачаючи час та зусилля ще й на здачу випускного іспиту з української мови.

Окрім того, поєднання ЗНО та ДПА дало можливість більш об'єктивно оцінити знання випускників і виключити суб'єктивний фактор в оцінюванні. Це дозволило отримати загальну картину рівня підготовки наших учнів з предмету «Українська мова та література», а отримані результати є надзвичайно важливими для формування освітньої політики в середній школі.

Тому в 2016 році практика загальнообов'язкових іспитів у форматі ЗНО+ДПА буде розширенна – всі учні-випускники 11 класу складатимуть об'єднаний тест вже з трьох предметів – української мови та літератури, іноземної мови та математики або історії (на вибір).

Обов'язкове складання ДПА у формі ЗНО з іноземної мови часто називають «обов'язковим ЗНО з англійської», проте це не зовсім так – учні можуть складати іспит з тієї іноземної мови, яка в них в школі була «основною іноземною». Тобто, якщо це була школа, наприклад, з поглибленим вивченням німецької мови – то випускники можуть писати тест саме з німецької мови.

Інший міф-побоювання, пов'язаний з обов'язковим ДПА-ЗНО з іноземної мови – що такий тест буде обов'язковим для вступу до університетів і може завадити тим випускникам, в яких іноземна мова не викладалася належним чином у школі, стати студентами. Ці твердження не відповідають дійсності – шанси стати студентами у випускників 2016 року будуть такими ж самими, як і у випускників 2015 року. Результат ЗНО з іноземної мови матиме значення тільки для тих абітурієнтів, які обирають відповідні університети та спеціальності, де знання іноземної мови є критично важливим і зазначене в правилах прийому – наприклад, при вступі на спеціальність «англійська мова та література».

Результати такого іспиту з іноземної мови, проведеного у формі зовнішнього незалежного оцінювання, покажуть, яким є справжній рівень знань з іноземної мови в тих чи інших навчальних закладах України. Це необхідно, в першу чергу, для того, щоб виробити відповідну політику у сфері вивчення іноземних мов в українських школах та покращити якість викладання цих предметів, адже знання іноземної мови є надзвичайно важливим для подальшого навчання та успішної кар'єри наших випускників.

Відповідний наказ Міністерства освіти і науки України

ВСТУПНА КАМПАНІЯ 2016: ПРОПОЗИЦІЇ ДО ПРОЕКТУ УМОВ ПРИЙОМУ

*Які зміни заплановані до Умов прийому до вуз в 2016 році?
Яким чином можна взяти участь в громадському обговоренні
Проекту Умов прийому до вуз в 2016 році?*

На сайті Міністерства освіти і науки оприлюднено Проект Умов прийому до вищих навчальних закладів України в 2016 році. Проект містить ряд важливих змін, які спрямовані на імплементацію нового Закону «Про вищу освіту». Зокрема:

- Вперше Умови 2016 охоплюють ступені молодшого бакалавра та доктора філософії, в останній раз здійснюється набір на освітньо-кваліфікаційні рівні вищої освіти молодшого спеціаліста та спеціаліста;

- Набір студентів до ВНЗ на всі ступені (молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії) та освітньо-кваліфікаційні рівні (молодший спеціаліст, спеціаліст) здійснюватиметься за новим єдиним Переліком галузей та спеціальностей. Окрім того, чітко затверджується перелік спеціальностей, прийом на навчання за якими здійснюється з урахуванням рівня творчих та/або фізичних здібностей вступників (так званий, «творчий конкурс»).
- Зберігається система пріоритетності заяв – вперше використана під час вступної кампанії 2015 року. Вступники на здобуття ступенів молодшого бакалавра, бакалавра, а також магістра і спеціаліста медичного, ветеринарного та фармацевтичного спрямування (крім осіб, які мають право на участь у конкурсі за результатами вступних екзаменів на основі повної загальної середньої освіти, зарахування за співбесідою та зарахування поза конкурсом) подають заяви тільки в електронній формі. Вони можуть подати до п'ятнадцяти заяв на п'ять спеціальностей, на яких передбачено прийом за державні кошти, та визначити їх пріоритетність (починаючи з найбажанішої). Подання заяв в електронній формі на освітні програми, на яких не передбачається прийом за державні кошти, не обмежується. Всі інші категорії вступників подають заяви тільки в паперовій формі;
- Більш детально, в порівнянні з Умовами прийому 2015 року, прописані положення, які стосуються пільговиків – перераховані пільгові категорії і перелік видів державної цільової підтримки здобувачів вищої освіти. Окремо наголошується на підтримці захисників Вітчизни – учасників акцій громадянського протесту в період Революції Гідності, які отримали інвалідність, демобілізованих із зони АТО та інвалідів війни – вони можуть складати тест з загальних навчальних компетентностей як альтернативу ЗНО. Інваліди війни мають право на вступ за результатами співбесіди.
- Закріплюється практика «перехресного вступу», яка була успішно випробувана під час вступної кампанії 2015 року. «Перехресний вступ» – коли особа вступає до магістратури (або на спеціаліста) за спеціальністю, відмінною від отриманої під час навчання на бакалавраті. В такому випадку, згідно з Проектом Умов вступу-2016, ВНЗ може встановлювати додаткові вимоги у частині термінів навчання та виконання додаткового навчального плану впродовж першого року навчання.

Важливою новацією, яка пропонується в проекті Умов прийому до ВНЗ на 2016 рік, є вимога до функціонування веб-сайтів вищих навчальних закладів. Веб-сайти університетів повинні стати не просто «додатком», який може бути чи не бути при університеті, а необхідним атрибутом університету, на який покладені важливі функції з інформування та оприлюднення інформації. Зокрема, на офіційних сайтах вуз відтепер оприлюднюють усі обов'язковому порядку: Положення про приймальну комісію; рішення Приймальної комісії в день прийняття, але не пізніше дня, наступного після прийняття; Правила прийому до вищого навчального закладу тощо.

Незмінним залишається принцип подання сертифікату зовнішнього незалежного оцінювання, виданий в рік вступу – в 2016 році відповідно. Також ВНЗ може встановити мінімальну кількість балів сертифікату ЗНО, необхідних для вступу до цього навчального закладу.

Традиційно в Проекті Умов вступу до вуз в 2016 році детально прописані дати, терміни і строки вступної кампанії-2016.

Ознайомитися з Проектом можна в розділі «Громадські обговорення» на сайті Міністерства освіти і науки України.

[Дізнатися більше про Проект Умов вступу до вуз в 2016 році](#)

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

AMERICAN COUNCILS

USETI
ALLIANCE

Це видання стало можливим завдяки підтримці американського народу відповідно до Договору про співпрацю #121-A-13-00001 з Агентством США з міжнародного розвитку (USAID). Думки, висловлені тут, належать авторам і не обов'язково відображають точку зору USAID чи Уряду США.

Share

Tweet

Forward

Pin

Copyright © 2015 Міністерство освіти і науки України, Всі права захищено.

[Відмовитись від підписки](#)

[Оновити інформацію для підписки](#)

MailChimp.